

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

Univerzalni osnovni prihod

Podgorica, decembar 2017. godine

Broj: 18/2017

Klas. br: 00-52-4/17-

Datum: decembar 2017. godine

Pripremili: Sandra Brajušković, istraživač-analitičar u Istraživačkom centru
Jelisaveta Blagojević, saradnica u Istraživačkom centru
Goran Blagojević, saradnik u Istraživačkom centru

* Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Sadržaj

UVOD	4
GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	5
1. Španija (Barselona): B-MINCOME	8
2. Finska: Eksperiment sa osnovnim prihodom (<i>Perustulokeilu</i>)	9
3. Holandski eksperimenti u oblasti socijalne zaštite	10
4. Kanada: pilot program osnovnog prihoda (garantovanog minimalnog prihoda) u saveznoj državi Ontario	13
5. Estonija	14
6. Mađarska	15
7. Ujedinjeno Kraljevstvo	17
IZVORI INFORMACIJA	19

UVOD

Osnovni univerzalni prihod (*universal basic income* – UBI), odnosno безусловni osnovni dohodak predstavlja periodični безусловni prihod koji se dodjeljuje pojedincima, bez obzira na prihode i imovinu ili (ne) spremnost pojedinca da pronade posao. Osnovni univerzalni prihod ima nekoliko glavnih karakteristika: isplaćuje se u redovnim intervalima (obično mjesečno) i to pojedincima, a ne domaćinstvima, univerzalan je, odnosno isplaćuje se svima i bezuslovan je, isplaćuje se bez obzira na to da li osobe pokazuju spremnost da rade. Postoji širok spektar modela i predloga osnovnog prihoda. Oni se razlikuju u pogledu niza karakteristika, uključujući iznos prihoda, izvor finansiranja i učestalost. U tom smislu, dovoljno visok i redovan prihod koji u kombinaciji sa drugim uslugama socijalne zaštite omogućava eliminisanje siromaštva i društvenu i kulturnu uključenost svakog pojedinca smatra se „punim osnovnim prihodom“, dok se nizak prihod i neredovan prihod smatra „djelimičnim osnovnim prihodom“.¹

Pilot projekti u vezi sa osnovnim univerzalnim prihodom aktuelna su tema u Evropi i, generalno, na globalnom nivou, i privlače dosta pažnje, naročito od pokretanja eksperimenata u Finskoj u januaru 2017. godine. Ideja pokretanja eksperimenata doprinijela je generisanju rasprave o univerzalnom osnovnom prihodu i nagloj popularnosti koja prevazilazi granice zemalja u kojima se sprovode ili razmatraju eksperimenti.²

Ovaj dokument sadrži informacije u vezi sa realizacijom projekata univerzalnog osnovnog prihoda odnosno безусловnog osnovnog dohotka u nekoliko zemalja: **Austrija, Češka, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Holandija, Hrvatska, Irska, Kanada, Letonija, Litvanija, Mađarska, Poljska, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo.**

Istraživački centar prikupio je podatke o ovoj temi upućivanjem upitnika³ nacionalnim parlamentima putem mreže Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju (*European Centre for Parliamentary Research and Documentation* – ECPRD)⁴. Upitnik je sadržao pitanja u vezi sa realizacijom eksperimenta ili projekata univerzalnog osnovnog prihoda i izvještajima i detaljnijim informacijama o realizaciji projekta, ukoliko postoje takvi projekti, kao i o razlozima zbog kojih nije bilo takvih eksperimenata. Osim toga, podaci su prikupljeni sa internet stranica organizacije pod nazivom Svjetska mreža osnovnog prihoda (*Basic Income European Network* – BIEN)⁵, koja je osnovana 1986. godine i ima za cilj povezivanje pojedinaca i grupa zainteresovanih za uvođenje osnovnog prihoda i podsticanje rasprave o toj temi širom svijeta.

---

¹ About Basic Income – BIEN <http://basicincome.org/basic-income/> (29.12.2017)

² Basic Income Experiments projects <https://www.ubie.org/project/basic-income-experiments/> (29.12.2017)

³ ECPRD Request no. 3600 *Universal Basic Income*, December 2017

⁴ ECPRD (Evropski centar za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju) je posebno tijelo podržano od strane Evropskog parlamenta i Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, a riječ je o međunarodnoj mreži odjeljenja za istraživanje i dokumentaciju, koja povezuje službe zadužene za prikupljanje i širenje informacija. Cilj je da se olakšaju kontakti i razmjena informacija između parlamenata zemalja članica. Podaci navedeni u odgovorima na ECPRD upitnike ne predstavljaju zvanične stavove parlamenata.

⁵ Basic Income Earth Network – BIEN <http://basicincome.org/> (26.12.2017)

GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Eksperimenti sa univerzalnim osnovnim prihodom trenutno se na nacionalnom nivou vrše jedino u **Finskoj**. Međutim, lokalne, odnosno regionalne vlasti takođe sprovode slične eksperimentalne programe u **Španiji** (grad Barselona), **Holandiji** (gradovi Groningen, Vageningen, Tilburg, Deventer i Nijmegen) i **Kanadi** (savezna država Ontario). Uprkos sličnostima u pogledu ciljeva, nabrojani programi razlikuju se po pitanju same metodologije. Na primjer, u Finskoj, Španiji i Holandiji primaoci beneficija u okviru ovih programa ograničeni su na postojeće korisnike socijalne pomoći, dok u Kanadi targetiranu populaciju čine osobe čija su primanja ispod određenog nivoa, bez obzira na to da li su korisnici socijalnih davanja. U Finskoj i Holandiji korisnici beneficija u okviru eksperimentalnih programa su pojedinci, dok se u Španiji i Kanadi pomoć isplaćuje domaćinstvima. Pored toga, u Finskoj je učešće u eksperimentalnom programu obavezno za odabrane korisnike (uz garanciju da time neće biti stavljeni u nepovoljniji finansijski položaj), dok je u Španiji, Holandiji i Kanadi učešće zasnovano na dobrovoljnoj osnovi.

U užem smislu, od svih navedenih eksperimentalnih programa, jedino se onaj u Finskoj može nazvati programom univerzalnog osnovnog prihoda, zbog činjenice da su finansijska davanja u okviru ovog programa zaista безусловna, odnosno ne zavise od imovinskog statusa, niti aktivnosti na tržištu rada. Za razliku od Finske, u Kanadi iznos naknade za većinu korisnika zavisi od statusa domaćinstva i finansijskog statusa (isti je slučaj sa većinom učesnika u španskom programu), dok u programima koji se sprovode u Holandiji postoji uslovljenost naknada aktivnostima korisnika s ciljem reintegracije na tržište rada.

Rezultati eksperimenta u Finskoj neće biti objavljeni prije 2019. godine, tačnije do isteka perioda prikupljanja podataka, niti će do završetka eksperimenta biti obavljane ankete ili intervju sa subjektima u cilju izbjegavanja tzv. efekta posmatrača. Prije početka eksperimenta u Finskoj objavljen je preliminarni izvještaj o eksperimentu „Od ideje do eksperimenta: Izvještaj o eksperimentu univerzalnog osnovnog prihoda u Finskoj“⁶ u decembru 2016. godine.

U **Estoniji** se ne realizuje projekat u vezi sa univerzalnim osnovnim prihodom, ali u ovoj državi trenutno postoji inicijativa za pokretanje studije uticaja o uvođenju univerzalnog osnovnog prihoda. Plan je da se inicijativa uputi Parlamentu u formi peticije, ukoliko bude prikupljeno najmanje 1.000 potpisa podrške građana. Pored toga, dvije estonske političke partije javno su izrazile podršku sprovođenju projekta univerzalnog osnovnog prihoda u Estoniji.

Iako ni u **Mađarskoj** nije bilo eksperimenata sa univerzalnim osnovnim prihodom, 2013. postojao je predlog rezolucije koji je imao za cilj da pozove vladu da ispita mogućnost uvođenja ovog sistema, koji je odbilo nadležno radno tijelo Parlamenta. Pored toga, nezavisna radna grupa sačinjena od naučnika iz oblasti društvenih nauka 2014. izradila je detaljnu studiju koja podržava uvođenje univerzalnog osnovnog prihoda, ali ta ideja nije naišla na podršku nadležnih mađarskih institucija.

---

⁶ From idea to experiment: Report on universal basic income in Finland, KELA, Helsinki 2016
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/167728/WorkingPapers106.pdf> (25.12.2017)

U **Austriji** do sada nije bilo eksperimenata sa univerzalnim osnovnim prihodom, iako o ovoj ideji postoji intenzivna rasprava u civilnom društvu i akademskoj zajednici. **Švedska**, takođe, nije eksperimentisala sa osnovnim prihodom iz razloga što ne postoji politička većina koja podržava ovu ideju. Samo relativno mala Zelena partija podnijela je predlog 2015. godine u vezi sa osnovnim prihodom, ali je Parlament odbio taj predlog. Ni u **Češkoj i Slovačkoj** do sada nije postojalo političko interesovanje za ovu temu, kao ni u Hrvatskoj, **Litvaniji, Letoniji i Poljskoj**. U **Francuskoj** je tokom 2017. godine bilo rasprave o univerzalnom osnovnom prihodu tokom kampanje za predsjedničke izbore (pojedine ljevičarske partije podržavale su ideju ove vrste prihoda). Trenutno mali broj jedinica lokalne samouprave (osam od ukupno 100) izrađuje studije o izvodljivosti ovog projekta.

U **Irskoj**, takođe, ne postoje projekti u vezi sa univerzalnim osnovnom prihodom. U tom kontekstu, ministar socijalne zaštite je prilikom odgovora na poslaničko pitanje u maju 2017. godine naveo da irska vlada ne planira uvođenje programa univerzalnog osnovnog prihoda. Poreski sistem i sistem socijalne zaštite redovno se analiziraju, u okviru budžetskog procesa i na druge načine, u smislu uticaja na preraspodjelu prihoda pri čemu se obezbjeđuje davanje podsticaja ljudima kako bi doprinijeli društvu kroz zapošljavanje. Navodeći da su svjesni da su ograničeni eksperimenti u vezi sa parcijalnim pristupima osnovnom prihodu u toku ili su planirani u pojedinim zemljama, ministar je istakao da će Irska sa interesovanjem pratiti ishod tih eksperimenata kako bi došli do zaključka da li je neka iskustva moguće primijeniti na pojedine aspekte irskog sistema. Takođe, uzeli su u obzir nedavno istraživanje OECD-a u kojem se navodi zabrinutost da bi program univerzalnog osnovnog prihoda mogao zahtijevati povećanja poreza, pružiti manje efikasnu podršku siromašnima i dovesti do velikog broja ljudi koji bi dobili i izgubili od uvođenja ovog programa.

Posljednjih nekoliko godina u **Sloveniji** bilo je rasprave o univerzalnom osnovnom prihodu (na nivou Parlamenta i nadležnih ministarstava, kao i u civilnom društvu) i mogućnosti njegovog uvođenja u vidu pilot projekta. Pojedini eksperti bavili su se izučavanjem finansijskih i socijalnih aspekata uvođenja univerzalnog osnovnog prihoda u Sloveniji. Prema nekim inicijativama, uvođenje univerzalnog osnovnog prihoda finansiralo bi se iz državnog budžeta i doprinosa za socijalno osiguranje, kao što su penziona, zdravstveno osiguranje i osiguranje za nezaposlene. Uvođenje univerzalnog osnovnog prihoda imalo bi neposredan uticaj na postojeća novčana davanja u oblasti socijalne zaštite, poput dječijeg dodatka, novčane pomoći i sl. Pojedini sindikati smatraju univerzalni osnovni prihod opasnošću koja bi ugrozila socijalna prava i narušila funkcionisanje državnog sistema socijalne pomoći. Drugi kritičari smatraju da je ova ideja neizvodljiva, budući da iziskuje prevelika finansijska sredstva. Mnogi vide problem u činjenici da bi i oni koji su materijalno obezbijeđeni imali pravo na univerzalni osnovni prihod. U suštini, u Sloveniji postoje argumenti za i protiv kao i u ostalim zemljama u kojima je prisutna rasprava o ovoj temi.

U **Grčkoj** ne postoji univerzalni osnovni prihod. Međutim, Grčka je od 2017. godine započela primjenu programa prihoda u okviru socijalne solidarnosti (*Social Solidarity Income – SSI*) koji je zamijenio program minimalnog garantovanog prihoda (*Minimum Guaranteed Income*). Program prihoda u okviru socijalne solidarnosti je program socijalne zaštite za sprečavanje siromaštva i socijalne isključenosti i namijenjen je domaćinstvima koja žive u ekstremnom siromaštvu. Program je zasnovan na tri stuba: podrška u vidu prihoda, povezanost službi za socijalno uključivanje i povezanost sa službama koje imaju za cilj povratak ili uvođenje korisnika na tržište rada i socijalnu integraciju. Ovaj program

uslovljen je kriterijumima kao što su prihod, imovina i rezidencijalni kriterijum i stoga nije univerzalni program.

U **Škotskoj**, gradovi Glazgov i Fajf su u novembru 2016. godine započeli istraživanja u vezi sa mogućnošću sprovođenja eksperimenata u vezi sa univerzalnim osnovnim prihodom na nivou opština. Važan korak naprijed dogodio se u februaru 2017. godine kada je Skupština Glazgova usvojila rezoluciju kojom omogućava organizovanje radionica o finansijskoj, administrativnoj i ustavnoj izvodljivosti eksperimenata u partnerstvu sa Kraljevskim društvom umjetnosti (*Royal Society of Arts – RSA*), britanskom *think tank* organizacijom zaduženom za izvještaj o mogućem uvođenju osnovnog prihoda u Ujedinjenom Kraljevstvu.⁷ Vlada Škotske je u septembru 2017. godine najavila spremnost za obezbjeđivanje finansijskih sredstava i podrške za eksperimente u vezi sa univerzalnim osnovnim prihodom u četiri opštine, te shodno tome, Kraljevsko društvo umjetnosti zajedno sa vladom priprema inicijalni izvještaj o mogućnostima sprovođenja eksperimenata u Glazgovu. Međutim, još nije donijeta odluka o datumu početka eksperimenata.

Odbor za rad i penzije donjeg doma Parlamenta **Ujedinjenog Kraljevstva** takođe je razmatrao pitanje univerzalnog osnovnog prihoda, odnosno građanskog prihoda (*Citizen's Income*), ali je nakon rasprave zaključeno kako bi, iako univerzalni osnovni prihod ima određene početne pogodnosti, cijena njegovog uvođenja na nivou koji bi bio od koristi siromašnim građanima ipak bila previsoka.

U nastavku rada predstavljene su detaljnije informacije o stanju u ovoj oblasti u državama koje sprovode određene eksperimentalne programe sa univerzalnim osnovnim prihodom, kao i u nekim državama koje su nedavno razmatrale ovo pitanje.

---

⁷ Creative citizen, creative state - *The principled and pragmatic case for a Universal Basic Income*
<https://medium.com/rsa-reports/creative-citizen-creative-state-a3cef3f25775> (25.12.2017)

1. Španija (Barselona): B-MINCOME

Status: Eksperiment pokrenut u oktobru 2017. godine⁸

Eksperiment pod nazivom B-MINCOME pokrenut je u oktobru 2017. godine u Barseloni. B-MINCOME je fokusiran na istraživanje nekoliko potencijalnih rješenja za suočavanje sa problemima siromaštva i socijalne isključenosti. Eksperiment se sprovodi u regionu Besos, najsiromašnijem regionu Barselone, a ciljnu populaciju čine pojedinci i domaćinstva sa niskim prihodima. Kao i u finskom eksperimentu i holandskim opštinskim eksperimentima, učesnici su odabirani među trenutnim korisnicima socijalne pomoći. Iako program ne predstavlja test stvarne 'univerzalne' koristi, ovo ograničenje je razumno u kontekstu eksperimenta, čiji je glavni cilj testiranje efikasnosti alternativnih programa borbe protiv siromaštva.

Za eksperiment je izabran slučajni uzorak od 2.000 domaćinstava, pri čemu je 1.000 domaćinstava postalo dio kontrolne grupe, a drugo 1.000 je slučajnim odabirom pripalo jednoj od deset eksperimentalnih grupa. (Kao u kanadskom i holandskom eksperimentu, ali za razliku od finskog eksperimenta, učestvovanje u eksperimentu je dobrovoljno za izabrana domaćinstva.)

Sve eksperimentalne grupe će primati gotovinski dodatak (pod nazivom 'Opštinska podrška za inkluziju' ili, španskim akronimom 'SMI'), ali se razlikuju u zavisnosti od toga da li SMI prati dodatni socijalni program i da li je SMI određen imovinskim cenzusom. Generalno, iznos SMI zavisiće od strukture domaćinstva i finansijskog statusa, a očekuje se da se kreće od 100 do 1.676 eura mjesečno po domaćinstvu. Ukupno 550 domaćinstava koja učestvuju u eksperimentu pripadaće jednom od četiri socijalna programa, uključujući programe profesije i obrazovanja, socijalni i kooperativni ekonomski program, garantovani program stanovanja i program učešća u zajednici. Preostalih 450 domaćinstava primiće SMI bez ikakvih pridruženih programa. U okviru ove grupe, dobijanje SMI nije uslovljen radom, spremnošću za rad ili spremnošću za učešćem u bilo kojoj drugoj vrsti programa. Štaviše, za neke od ovih 450 domaćinstava, SMI neće biti određen imovinskim cenzusom.

U cilju ispitivanja uticaja SMI i socijalnog programa o siromaštvu i socijalnoj isključenosti, istraživači će ispitati niz varijabli, uključujući učešće na tržištu rada, bezbjednost snabdijevanja hranom, obezbijedeni smještaj, pristup energetici, ekonomsku situaciju, učešće u obrazovanju, društvene mreže, i zdravlje, sreću i blagostanje. Takođe, dodatno će istražiti pitanje da li SMI smanjuje administrativne i birokratske odgovornosti socijalnih radnika.

Inicijativa Evropske unije *Urban Innovative Actions - UIA* ima za cilj obezbjeđenje sredstava urbanim sredinama potrebnih za testiranje novih i neispitanih rješenja koja se odnose na urbane izazove. Ukupan budžet inicijative je 372 miliona eura za period 2014-2020. godina.

B-MINCOME upravlja Skupština grada Barselone (*Barcelona City Council*), u konsultaciji sa pet istraživačkih organizacija (Fundacijom mladih, Institutom za upravljanje i javnu

⁸ B-MINCOME <http://ajuntament.barcelona.cat/bmincome/> (27.12.2017)

politiku Autonomnog univerziteta Barselona, Politehničkim univerzitetom Katalonije, Katalonskom institucijom za ocjenjivanje javnih politika i NOVACT-Međunarodnim institutom za nenasilnu akciju), a finansijsku podršku pruža *Urban Innovative Actions*, inicijativa Evropske komisije formirana za podršku projektima koji istražuju 'inovativna i kreativna rješenja' u urbanim područjima.

Vodeća politička partija u Gradskom savjetu, ljevica *Barcelona en Comú*, izrazila je interesovanje za sprovođenje ovog programa ukoliko rezultati eksperimenta budu pozitivni.⁹

2. Finska: Eksperiment sa osnovnim prihodom (*Perustulokeilu*)

U oktobru 2015. godine, Vlada Finske formirala je radnu grupu koja je za cilj imala istraživanje dizajna i implementacije eksperimenta sa osnovnim prihodom na nacionalnom nivou, koji je opisan kao sredstvo za „pronalaženje načina za preoblikovanje sistema socijalne sigurnosti, kao odgovor na promjene na tržištu rada“.

Glavni razlog za zabrinutost, kada su u pitanju sistemi socijalne sigurnosti, predstavljala je brzina ukidanja postojećih beneficija nakon što njihovi korisnici zasnuju radni odnos, za što se pretpostavlja da obeshrabruje korisnike u traženju posla. Osim toga, korisnici koji kratkoročno zasnuju radni odnos moraju ponovo da se prijave za beneficije nakon završetka radnog odnosa, što često za posljedicu ima postojanje diskontinuiteta u finansijskoj pomoći. Ovo posljednje postalo je značajan izvor zabrinutosti, s obzirom na nedavni porast prekarnog, odnosno nesigurnog rada, kao što je slučaj sa privremenim ili ugovornim radnim mjestima. Iz tog razloga je ideja o безусловnom osnovnom prihodu zavrijedila pažnju, kao potencijalno sredstvo za uklanjanje praktičnih i psiholoških barijera koje bi trenutno mogle odvrćati nezaposlene Fince od potrage za zaposlenjem.

Nakon revizije nekoliko predloga modela koje je sačinila Kela, finiski državni organ nadležan za oblast socijalne zaštite, Vlada Finske dala je zeleno svjetlo za program koji je pokrenut 1. januara 2017. godine. Eksperimentalna grupa sastoji se od 2.000 osoba, nasumično izabranih od finiskih državljana između 25 i 58 godina starosti, koji su u novembru 2016. godine bili korisnici finansijske pomoći za nezaposlene koju isplaćuje Kela (ostatak uzorkovane populacije, koju čini oko 175.000 osoba na državnom nivou, konstituiše kontrolnu grupu).

Odabranih 2.000 učesnika prima безусловnu mjesečnu finansijsku pomoć u iznosu od 560 eura, što je iznos koji nije dovoljan za pokrivanje osnovnih troškova života, ali je približan iznosu koji se izdvaja u sklopu postojećih programa pomoći za nezaposlene u Finskoj.

Za razliku od onih koji i dalje nastavljaju da primaju pomoć za nezaposlene koju isplaćuje Kela, učesnici u pilot programu osnovnog prihoda nijesu obavezni da dokažu da aktivno traže zaposlenje, niti moraju prihvatiti ponude za zaposlenje koje im se ukažu. Još jedna razlika je u tome da učesnici u pilot projektu nastavljaju da dobijaju pomenutu pomoć čak i u slučajevima kada stupe u radni odnos.

Prve isplate u okviru eksperimentalnog programa izvršene su 9. januara 2017. godine, i nastaviće se do kraja probnog perioda, odnosno do decembra 2018. godine. Kako bi se izbjegla pristrasnost pri odabiru, učesće u programu bilo je obavezno za sve koji su odabrani, dok je odustajanje od eksperimenta zabranjeno. Međutim, eksperiment je

⁹ Basic Income Earth Network – BIEN <http://basicincome.org/> (26.12.2017)

dizajniran tako da obezbijedi da nijedan učesnik ne može biti stavljen u nepovoljniji finansijski položaj u odnosu na onaj u kom bi bio pod postojećim beneficijama.

Glavno pitanje od interesa za ovaj projekat su efekti na stanje ponude na tržištu rada: eksperiment ima za cilj da procijeni da li se stopa nezaposlenosti značajno razlikuje kod osoba koje su korisnici osnovnog prihoda u odnosu na osobe koje su korisnici tradicionalnih beneficija za nezaposlene. Kela je takođe najavila planirano ispitivanje razlike u troškovima za lijekove, kao i u korišćenju usluga zdravstvene zaštite i varijaciji prihoda.

Kako bi se izbjegli tzv. efekti posmatrača, Kela ima za cilj svođenje interakcije sa subjektima eksperimenta na minimum za vrijeme trajanja probnog perioda. Iz istog razloga se do završetka eksperimenta neće vršiti ankete ili intervjui sa subjektima. Najveći dio analize biće zasnovan na registarskim podacima koji mogu biti pribavljeni bez direktne interakcije sa učesnicima. Rezultati eksperimenta neće biti objavljeni prije 2019. godine, odnosno do isteka perioda prikupljanja podataka. Preliminarni izvještaj o eksperimentu „Od ideje do eksperimenta: Izvještaj o eksperimentu univerzalnog osnovnog prihoda u Finskoj“ objavljen u decembru 2016. godine, neposredno prije njegovog početka, dostupan je na engleskom jeziku na sljedećem linku: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/167728/WorkingPapers106.pdf>, dok su osnovni podaci o projektu dostupni na internet stranici agencije Kela.¹⁰

Izvještaj sadrži preporuke radne grupe, osnovne informacije o situaciji u ovoj oblasti, analizu podrške uvođenju univerzalnog osnovnog prihoda, opis uzorka i modela eksperimenta, osnovne modele prihoda i mikrosimulacija, platformu za izvođenje eksperimenta, kao i procjenu modela i preporuke.

Iako su mnogi podržavaoci osnovnog prihoda pohvalili finsku inicijativu i pokretanje prvog eksperimentalnog programa osnovnog prihoda na državnom nivou, mnogi aktivisti su takođe israzili razočaranost finalnim dizajnom eksperimenta, dovodeći u pitanje njegovu sposobnost da proizvede korisne rezultate. Naročite kontroverze izazvale su odluke da se testira samo „parcijalni“ osnovni prihod (tj. iznos nedovoljan za pokrivanje osnovnih troškova života), da se targetirana populacija ograniči samo na osobe koje su prethodno bile korisnici beneficija za nezaposlene, kao i primarni fokus eksperimenta na efekte na stanje ponude na tržištu rada.

Direktor istraživanja Oli Kangas (*Olli Kangas*) predložio je proširenje eksperimenta tokom narednih godina, kako bi se testirali različiti modeli osnovnog prihoda, ili kako bi se proširila targetirana populacija. Ovo će, ipak, zavisi od odluka Vlade Finske u vezi sa budžetskim izdvajanjima.¹¹

3. Holandski eksperimenti u oblasti socijalne zaštite

Projekat u vezi sa osnovnim univerzalnim prihodom ima oblik eksperimenta sačinjenog od nekoliko eksperimentalnih grupa koji ima za cilj da u praksi pokaže spremnost ljudi za ponovno pronalaženje mjesta na tržištu rada na najbolji mogući način.

¹⁰ Social Insurance Institution of Finland – Kela <http://www.kela.fi/web/en/basic-income-experiment-2017-2018> (25.12.2017)

¹¹ Basic Income Earth Network – BIEN <http://basicincome.org/> (26.12.2017)

Dvogodišnji eksperimenti u vezi sa univerzalnim osnovnim prihodom pokrenuti su u četiri grada u Holandiji u oktobru 2017. godine, nakon postizanja usklađenosti sa saveznim zakonodavstvom. Očekuje se da će eksperiment biti pokrenut u decembru u još jednom gradu (Nijmegen), a Amsterdam i Utrecht razmatraju neophodnu reviziju u cilju zakonske usklađenosti.

Nasuprot primjerima eksperimenata u Finskoj i gradu Ontario gdje nacionalne vlasti, odnosno gradske vlasti smatraju neophodnim da nadgledaju sprovođenje eksperimentalnih programa, eksperimenti socijalne zaštite u Holandiji razvijeni su po principu „odozdo prema gore“: opštinski lideri i istraživači sa univerziteta u nekoliko holandskih gradova osmislili su eksperimente u cilju testiranja zamjene radnih programa u okviru kojih korisnici obavljaju određenu vrstu posla za dobijanje socijalnih davanja (eng. *workfare benefits*) bezuslovnom novčanom podrškom i zatražili dozvolu za sprovođenje ovih eksperimenata u skladu sa Zakonom o učešću (*Participation Act*).

Ovaj zakon usvojen 2015. godine pooštrio je uslove za dobijanje socijalne pomoći u cilju unapređenja ponovnog vraćanja pojedinaca na tržište rada. Na primjer, od pojedinaca se obično zahtijeva da ispune pet prijava za posao u toku jedne sedmice, da prisustvuju grupnim sastancima i učestvuju na obukama kako bi nastavili da primaju socijalna davanja. Međutim, zakon jedinicama lokalne samouprave omogućava primjenu novih oblika socijalne zaštite na probnoj osnovi u trajanju od najviše dvije godine, uz određena ograničenja. Prema tome, može se istaći da Zakon o učešću istovremeno obezbjeđuje impuls za eksperimentisanje sa osnovnim prihodom (koji bi bio alternativa naknadi u okviru radnih programa) i dozvolu da se to uradi. Sa druge strane, uslovi propisani ovim zakonom u stvarnosti onemogućili su istraživačima da testiraju istinski bezuslovni osnovni prihod, odnosno prihod koji nije uslovljen imovinom ili prihodima.

Holandski eksperimenti na nivou jedinica lokalne samouprave, poput eksperimenta u Finskoj, u velikoj mjeri bio je motivisan zabrinutošću zbog kapaciteta postojećih programa socijalne zaštite da podstaknu zapošljavanje. Međutim, dok se finski ekperiment fokusira na ulogu novčanih podsticaja (poput mogućnosti zadržavanja novčane pomoći nakon pronalaženja posla), holandski eksperimenti naglašavaju stvarnu, motivaciju pojedinaca kada je u pitanju rad. Na primjer, prilikom istraživanja u oblasti bihevioralne ekonomije, ekonomisti Univerziteta u Utrehtu *Loek Groot* i *Timo Verlaet* tvrdili su da nametanje obaveze pojedincima da rade, kao što je to u slučaju programa u okviru kojih korisnici obavljaju određenu vrstu posla u zamjenu za primanje socijalnih davanja, može narušiti njihovu motivaciju za obavljanje zadataka i produktivni doprinos društvu.

Istraživači sa univerziteta u Groningenu, Tilburgu i Utrehtu prvobitno su predložili da se testira politika bliska osnovnom prihodu. Međutim, istraživački timovi doživjeli su neuspjeh u 2016. i 2017. godini, budući da je saradnja sa Ministarstvom za socijalna pitanja i zapošljavanje jasno pokazala da u smislu usklađenosti sa Zakonom o učešću nije moguće eksperimentisanje sa istinski bezuslovnim prihodom.

Na primjer, ukoliko eksperiment ne predviđa reintegraciju na tržište rada kao uslov za dobijanje pomoći, Ministarstvo zahtijeva od zvaničnika jedinice lokalne samouprave da prate učesnike koji su dio eksperimenta i nakon šest ili 12 mjeseci provjere da li su uložili adekvatne napore da pronađu posao: ukoliko se utvrdi da neki od učesnika nije uložio

dovoljno napora da pronađe posao, u tom slučaju isključuje se iz eksperimenta. Osim toga, Ministarstvo zahtijeva da svaki eksperiment koji obuhvata eksperimentalnu grupu sa fleksibilnijim uslovima za dobijanje pomoći, mora obuhvatiti i eksperimentalnu grupu sa rigoroznijim uslovima (poput intenzivnijih aktivnosti u cilju reintegracije na tržište rada). Konačno, Zakon o učešću predviđa gornju granicu iznosa dodatnog prihoda koji je učesnicima dozvoljeno da zadrže iako primaju socijalnu pomoć (maksimalno 199 eura mjesečno).

Uprkos takvim preprekama i ograničenjima, nekoliko opština osmislilo je i pokrenulo (ili se priprema da pokrene) eksperimente koji ispunjavaju uslove predviđene Zakonom o učešću.

Ministarstvo za socijalna pitanja i zapošljavanje je 3. jula 2017. godine dalo dozvolu da se na nivou četiri opštine sprovedu eksperimenti socijalne zaštite, i to u Groningenu, Vageningenu, Tilburgu i Deventeru. Zahtjev Nijmegena za sprovođenje eksperimenta, takođe je usvojen neposredno nakon toga. U međuvremenu, započeta je rasprava o ovom pitanju u Amsterdamu, gdje je do sada grad odbijao da prihvati strože uslove koje predviđa Zakon o učešću, i Utrehtu gdje je bilo potrebno revidirati opštinske propise kako bi bili u skladu sa ovim zakonom.

U svakom od dvogodišnjih eksperimenata, učesnici su ili će biti slučajno izabrani iz skupa postojećih korisnika socijalnih davanja i raspoređeni u kontrolnu grupu ili u jedno od nekoliko eksperimentalnih grupa. Nasuprot eksperimentu u Finskoj, učešće je na dobrovoljnoj osnovi.

Eksperimenti u Tilburgu i Vageningenu uključuju tri eksperimentalne grupe: 1) grupa u kojoj učesnici nemaju obavezu reintegracije na tržište rada, poput kvota za prijave na konkurs za posao ili učešća u programima obuka, kao uslov za dobijanje novčanih davanja (*Ne postoje formalne sankcije za učesnike u eksperimentu u slučaju da aktivno ne traže posao. Međutim, nakon šest i 12 mjeseci, opština provjerava da li je učesnik uložio dovoljno napora da pronađe posao. Ukoliko je uloženo malo napora, prekida se učešće u eksperimentu*); 2) grupa u kojoj učesnici primjenjuju intenzivniji oblik reintegracije na tržište rada kao uslov za dobijanje socijalne pomoć (u skladu sa Zakonom o učešću) i 3) grupa u kojoj je učesnicima dozvoljeno da zadrže dodatni prihod koji su zaradili pored iznosa socijalne pomoći (učesnici ove grupe mogu zadržati 50% dodatno zarađenog prihoda, do dozvoljenog maksimalnog iznosa od 199 eura mjesečno za pojedince i 142 eura mjesečno za bračne parove tokom trajanja dvogodišnjeg eksperimenta; u okviru postojeće politike, korisnicima socijalnih davanja dozvoljeno je da zadrže samo 25% dodatnog prihoda i to najduže šest mjeseci).

Eksperimentom u Groningenu obuhvaćena je četvrta eksperimentalna grupa, u kojoj je učesnicima dozvoljeno da izaberu jednu od prethodno tri navedene grupe kojoj će se priključiti.

Nasuprot tome, eksperiment u Nijmegenu obuhvatiće dvije eksperimentalne grupe koje će predstavljati kombinaciju karakteristika prethodno navedenih eksperimentalnih grupa. U jednoj grupi uslov za dobijanje socijalne pomoći neće biti obaveza reintegracije na tržište rada, dok će u drugoj grupi uslov za dobijanje pomoći biti intenzivna reintegracija na tržište rada, pri čemu će učesnicima biti dozvoljena veća autonomija i

diskrecija pri izboru aktivnosti reintegracije (na primjer, volonterski rad, pronalaženje posla sa punim radnim vremenom ili podrška za preduzetništvo). U oba slučaja učesnicima će biti dozvoljeno da zadrže 50% dodatnog prihoda (najviše do 199 eura).

Istraživači namjeravaju da ispituju učinak na zdravlje, nivo stresa, subjektivno blagostanje, finansijsko blagostanje, obrazovanje, zapošljavanje (uključujući honorarno i stalno zaposlenje) i učešće u društvenom i kulturnom životu.

Eksperimenti u Tilburgu, Vageningenu i Deventeru započeli su u oktobru 2017. godine, dok je pokretanje eksperimenta u Nijmegenu planirano za decembar.

Iako međunarodni mediji predstavljaju ove eksperimente kao testiranje univerzalnog osnovnog prihoda, ovaj opis može se smatrati u nekoj mjeri neodgovarajućim s obzirom na činjenicu da su u svim eksperimentalnim grupama novčana davanja uslovljena imovinom ili prihodom te je stoga učešće ograničeno na postojeće korisnike socijalnih davanja. Osim toga, zakonska ograničenja doprinose stvaranju pritiska učesnicima u pogledu efektivnijeg pronalaženja posla (imajući u vidu činjenicu da učesnici ne bi u suprotnom više bili dio eksperiment). Holandski eksperimenti specifični su jer ih karakteriše efektivna uslovljenost.¹²

4. Kanada: pilot program osnovnog prihoda (garantovanog minimalnog prihoda) u saveznoj državi Ontario

U Kanadi, termin „osnovni prihod“ ima nešto šire značenje, te neophodno ne podrazumijeva uslov da se naknade isplaćuju pojedincima, a ne domaćinstvima, kao ni uslov nezavisnosti iznosa naknade od ostalih prihoda.

Eksperiment koji se sprovodi u saveznoj državi Ontario uključuje transfere novca čiji iznos zavisi od prihoda, kao i od statusa domaćinstva. Konkretno, učesnici koji su samci primaju garantovani godišnji prihod u iznosu od 16.989 kanadskih dolara, odnosno 11.290 eura, dok parovi primaju godišnji iznos od 24.027 dolara (15.967 eura)¹³.

Osim toga, gore navedeni iznosi predstavljaju maksimalne isplate; tj. iznose koji se uplaćuju samcima i parovima koji nemaju nikakvih eksternih izvora prihoda. Naime, iznos naknade umanjuje se za 50% zarađenog prihoda. Na primjer, samac koji zaradi 20.000 dolara (13.291 eura) godišnje, ostvaruje pravo na dodatnih 6.989 dolara (4.644 eura) u okviru pilot programa. Dakle, postoji mogućnost da samci uopšte ne ostvare pravo na naknadu u sklopu programa, u slučajevima kada su im godišnji prihodi viši od 48.054 dolara (31.934 eura).

Takođe, samo stanovnici Ontarija sa godišnjim prihodima ispod određenog iznosa (34.000 dolara/22.594 eura za samce, odnosno 48.000 dolara/31.890 eura za parove) stiču pravo učešća u eksperimentu. Za razliku od eksperimenata u Finskoj, Holandiji i Španiji (tj. u Barseloni), targetirana populacija nije ograničena na aktuelne primaocice socijalne pomoći, ali je ipak ograničena, i to na stanovništvo sa niskim prihodima.

---

¹² Kate McFarland *THE NETHERLANDS: Government authorizes social assistance experiments in first five municipalities*, July 11 2017, Basic Income Earth Network (BIEN)

<http://basicincome.org/news/2017/07/the-netherlands/> (13.12.2017)

¹³ <https://www.oanda.com/currency/converter/> (28.12.2017)

Iako iznos novčanih naknada zavisi od visine prihoda i statusa domaćinstva, on nije zavisao od statusa zaposlenja, aktivnog traženja posla, obuka ili drugih propisanih aktivnosti, ili dokaza o nesposobnosti za obavljanje poslova (iako osobe sa invaliditetom ostvaruju pravo na dodatnih 500 dolara/332,28 eura mjesečno).

U poređenju sa Vladom Finske, Vlada savezne države Ontario manje je fokusirana konkretno na efekte ovog programa na zapošljavanje, i više zainteresovana za mogućnosti programa garantovanog prihoda u borbi protiv siromaštva, prehrambene nesigurnosti kao i mentalnih i fizičkih zdravstvenih problema prouzrokovanim ili pogoršanim niskim ili nestabilnim prihodima.

Vlada savezne države Ontario od juna 2017. godine, uključuje učesnike iz tri regije odabrane za sprovođenje ovog eksperimenta: regija okruga Hamilton, Brentford i Brant, grad Tander Bej sa okolinom, kao i grad Lindzi. Stanovnici ovih oblasti nasumično su odabrani za učešće u programu, i imaju pravo učešća ukoliko su između 18 i 64 godina starosti, sa prihodima nižim od definisanih iznosa. Za razliku od učešća u finskom programu, učešće u ovom eksperimentu zasnovano je na dobrovoljnoj osnovi, te učesnici mogu napustiti eksperiment u bilo kom trenutku.

U eksperimentu u oktobru 2017. godine učestvovalo je 400 stanovnika iz Hamiltona i Tander Beja, dok Vlada namjerava da uključi 2.000 učesnika iz ove dvije oblasti, pored dodatnih 2.000 stanovnika Lindzija, gdje eksperiment tek treba da bude pokrenut.

Učesnici u eksperimentu redovno će biti anketirani u vezi sa temama poput zdravstvenog stanja, zaposlenja, kao i stambene situacije. Oni koji su uključeni u kontrolnu grupu neće primati novčanu naknadu, ali će učestvovati u istim anketama kao i učesnici. Nezavisna grupa istraživača vršiće evaluaciju ishoda eksperimenta u određenom broju oblasti, kao što su sigurnost hrane, stres i anksioznost, mentalno zdravlje, zdravlje i korišćenje usluga zdravstvene zaštite, stabilnost stanovanja, obrazovanje i usavršavanje, zaposlenje i učešće na tržištu rada. Eksperiment će trajati tri godine, tokom kojih će se naknade isplaćivati svakog mjeseca, dok se javno objavljivanje rezultata eksperimenta očekuje tokom 2020. godine.¹⁴

Takođe, Zakonodavna skupština provincije Ostrvo Princ Edvard usvojila je 16. decembra 2016. predlog za uvođenje univerzalnog osnovnog prihoda. Ovaj predlog sadržao je odluku da „Zakonodavna skupština pozove Vladu na zasnivanje partnerstva sa saveznom Vladom s ciljem uspostavljanja pilot projekta univerzalnog osnovnog prihoda na Ostrvu Princ Edvard“, kao i da „Vlada treba da informiše Zakonodavnu skupštinu o ostvarenom napretku u ovoj oblasti na svakoj sjednici“. Ipak, prema informaciji koju je Zakonodavnoj skupštini dostavila nadležna ministarka Tina Mandej, uloženi naponi za uspostavljanje partnerstva sa saveznom Vladom za iniciranje pilot projekta nijesu urodili plodom.¹⁵

5. Estonija

U Estoniji se ne realizuje projekat u vezi sa univerzalnim osnovnim prihodom, ali je ova tema s vremena na vrijeme predmet rasprava i medijske pažnje tokom nekoliko posljednjih godina u državi.

¹⁴ Ontario Basic Income Pilot www.ontario.ca/page/ontario-basic-income-pilot (26.12.2017)

¹⁵ ECPRD Request no. 3600 *Universal Basic Income*, December 2017

Trenutno postoji inicijativa za pokretanje studije uticaja i izvodljivosti o uvođenju univerzalnog osnovnog prihoda u Estoniji. Plan je da se inicijativa uputi Parlamentu u formi peticije, ukoliko bude prikupljeno najmanje 1.000 potpisa podrške građana.

Potpisi se prikupljaju putem veb platforme *Rahvaalgatus* koja je namijenjena podnošenju predloga, inicijativa i peticija Parlamentu.¹⁶ Predlog za pokretanje studije uticaja i izvodljivosti trenutno ima 606 potpisa podrške.¹⁷ Ukoliko bude prikupljeno svih 1.000 potpisa, inicijativa će biti upućena kao peticija Parlamentu, a rok za prikupljanje potpisa ističe 31.12.2017. godine.

Nakon podnošenja inicijative Parlamentu slijedi provjera usklađenosti inicijative sa zakonodavstvom, te da li su ispunjeni svi uslovi. Ukoliko su uslovi ispunjeni, Bord Parlamenta imenuje matični odbor koji će razmatrati to pitanje. Pravila za razmatranje peticija građana propisana su Poslovníkom Parlamenta.

Osim toga, dvije političke partije javno su izrazile podršku sprovođenju projekta univerzalnog osnovnog prihoda u Estoniji. Jedna od njih najavila je u julu 2017. godine da je formirala radnu grupu koja će izraditi istraživanje o tome da li je uvođenje univerzalnog osnovnog prihoda primjenjivo u Estoniji (rezultati bi trebalo da budu dostupni početkom 2018. godine). Druga politička partija zagovarala je ideju univerzalnog osnovnog prihoda tokom lokalne predizborne kampanje u 2017. godini najavivši da namjerava da testira univerzalni osnovni prihod na uzorku od 1.000 građana koji žive u toj opštini (riječ je o glavnom gradu Estonije, Talinu). Ideja pilot projekta bila je da tokom izbornog perioda (odnosno četiri godine) bude obezbijeđeno 400 eura mjesečno za 1.000 slučajno izabranih ljudi. Međutim, politička partija nije dobila potrebnu podršku za realizaciju te ideje. Bez obzira na pozitivne stavove u vezi sa idejom uvođenja univerzalnog osnovnog prihoda, niz političkih partija ne podržava ovu ideju.¹⁸

6. Mađarska

U Mađarskoj do danas nijesu sprovedeni eksperimenti u vezi sa univerzalnim osnovnim prihodom (*Universal Basic Income, UBI*).

U 2013. godini jedan od poslanika (bivši predsjednik) predstavio je predlog rezolucije u Parlamentu, koji je imao za cilj da pozove vladu da ispita mogućnost uvođenja UBI-a.

Prema predlogu, Vlada treba da:

- ispita mogućnost uvođenja u skladu sa Osnovnim zakonom Mađarske (Ustavom);
- istraži budžetske efekte potencijalnog uvođenja;
- elaborira socijalne i ekonomske posljedice.

Predlog je odbilo nadležno stalno radno tijelo, odnosno Odbor za mlade, porodična i stambena pitanja, tako da nije došao na dnevni red plenarne sjednice.

---

¹⁶ Detaljnije informacije dostupne su na: <https://rahvaalgatus.ee/> (14.12.2017)

¹⁷ Detalji o predlogu dostupni su na: <https://rahvaalgatus.ee/initiatives/c79c1938-dc37-439e-9e5b-9033c534239b> (na estonskom).

¹⁸ ECPRD Request no. 3600 *Universal Basic Income*, December 2017

U parlamentarnoj raspravi, poslanici koji su bili protiv predloga, naglasili su da postoje neizvjesnosti u pogledu troškova uvođenja i da se potrebno fokusirati na stvaranje novih radnih mjesta, umjesto na obezbjeđenje 'nezarađenog' novca ljudima bez posla. Drugi tvrde da čak i ova ideja može biti opravdana, Mađarska nije bila u situaciji da obezbijedi UBI u tom trenutku.

Potpisi su prikupljeni i u Mađarskoj u okviru Evropske građanske inicijative (ECI) za osnovne prihode¹⁹, a oko 15.000 ljudi potpisalo je inicijativu tokom kampanje. Na kraju, Inicijativa nije dobila dovoljnu podršku širom Evrope.

Detaljna studija, koja se zalagala za uvođenje UBI-a (koju su nazvali 'egzistencijalni novac' – 'LET-penz' na mađarskom jeziku) elaborirana je i objavljena od strane nezavisne radne grupe, grupe naučnika u oblasti društvenih nauka (zvana LET) u 2014. godini. Prema njihovom konceptu, sva djeca koja žive u Mađarskoj bi mogla dobiti mjesečnu sumu od 25.000 forinti (80 eura), svi odrasli sumu od 50.000 forinti (160 eura) i sve majke sumu od 75.000 forinti (245 eura).

Pitanje UBI je vrlo kontroverzno u Mađarskoj. U nastavku teksta su dati glavni argumenti za i protiv uvođenja UBI koje su objavili naučnici u oblasti društvenih nauka, ekonomisti i političari.

Za	Protiv
<ul style="list-style-type: none"> • svako ima pravo na dostojanstven život; • to je adekvatno i efikasno sredstvo za smanjenje siromaštva; • pomaže u održavanju sposobnosti za rad; • povećava socijalnu koheziju i solidarnost; • podstiče ekonomiju, povećava potražnju; • smanjuje ranjivost neaktivnih ljudi na tržištu rada itd.	<ul style="list-style-type: none"> • ogromno opterećenje državnog budžeta, iznos koji se troši za socijalne transfere se znatno povećava; • državni budžet mora biti reorganizovan u velikoj mjeri; • snažno utiče na funkcionisanje postojećih zdravstvenih i penzionih sistema; • ne podstiče zapošljavanje i traženje posla, podstiče ilegalni rad; • uzrokuje hiperinflaciju itd.

Jedan od predstavnika vladajuće partije 'Fidesz' rekao je da je ideja 'opasno razmišljanje', i da bi UBI ako se obezbjeđuje bezuslovno, bio dodijeljen bogatim i siromašnim, zaposlenim i nezaposlenim licima. Takođe, istakao je da će procenjeni troškovi uvođenja takvog programa dostići do 10.000 milijardi forinti (32 miliona eura), što bi moglo da ugrozi centralni budžet.

Opoziciona mađarska Socijalistička partija pozdravila je predlog LET-a i istakla da bi osnovni dohodak smanjio siromaštvo.²⁰

¹⁹ The European Citizens' Initiative: Unconditional Basic Income (UBI) - Exploring a pathway towards emancipatory welfare conditions in the EU <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/obsolete/details/2013/000001/en?lg=en> (26.12.2017)

²⁰ Basic income for everyone "dangerous" idea, says Fidesz spokesman, politics.hu <http://www.politics.hu/20140114/basic-income-for-everyone-dangerous-idea-says-fidesz-spokesman/> (26.12.2017)

Druga opoziciona partija ('Dijalog za Mađarsku' - *Párbeszéd Magyarorszáért* na mađarskom jeziku) koja ima poslanika, ali ne i političku grupu u Parlamentu tvrdi da bi takav model vodio značajnoj transformaciji postojećih koristi, čime bi se smanjila birokratija i poboljšala egzistencijalna sigurnost za sve građane.

U 2014. godini rezultati istraživanja javnog mnjenja pokazali su da je 78% slučajnog uzorka od 1.000 ispitanika istaklo da mađarska ekonomija neće biti u mogućnosti da priušti ovaj program, a 89% ispitanika da ljudi treba da zarade svoje prihode.²¹

U 2016. godini sprovedeno je još jedno istraživanje čiji je rezultat u suprotnosti sa prethodnim i pokazalo je da je 76% stanovništva za UBI. Uzorak ispitanika bio je sličan prethodnom.

7. Ujedinjeno Kraljevstvo

Odbor za rad i penzije donjeg doma Parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva razmatrao je pitanje univerzalnog osnovnog prihoda tokom 2017. godine, te na osnovu održane rasprave sačinio kratak izvještaj na tu temu. Glavni zaključci odbora bili su da je, iako univerzalni osnovni prihod ima određene početne pogodnosti, cijena njegovog uvođenja na nivou koji bi bio od koristi siromašnim građanima ipak previsoka. Imajući ovo u vidu, odbor je naveo da bi uvođenje bilo kakvog sistema osnovnog prihoda samo učinilo već postojeći sistem beneficija još komplikovanim, što je u suprotnosti sa jednom od navodnih prednosti univerzalnog osnovnog prihoda, a to je jednostavnost.²²

U izvještaju Odbora za rad i penzije, univerzalni osnovni prihod, odnosno „građanski prihod“ (*Citizen's Income – CI*), definisan je kao безусловna novčana isplata Vlade svim građanima, bez obzira na njihov imovinski status. Navodi se kako nije riječ o novoj ideji, ali se konstatuje da u posljednje vrijeme postoji pojačano interesovanje za ovu temu. Navodne koristi od uvođenja građanskog prihoda uključuju obezbjeđivanje bezbjednosti prihoda za sve građane, pojednostavljivanje sistema beneficija, kao i zaštitu od gubitka posla. Nakon sazivanja panela eksperata s ciljem pojašnjavanja principa građanskog prihoda i načina njegove primjene u praksi, odbor je na kraju zaključio kako uvođenje ovog principa ne bi ni djelimično riješilo postojeće probleme u ovoj oblasti.

U izvještaju nadležnog odbora zaključuje se da bi implementacija „građanskog prihoda“ prouzrokovala fundamentalne praktične probleme. Univerzalni građanski prihod pojednostavio bi sistem socijalne pomoći, zamjenom postojećeg sistema beneficija, ali bi uvođenje adekvatnog безусловnog prihoda za sve zahtijevalo novo povećanje poreza, te bi moglo imati negativan efekat na podsticaje za zapošljavanje. Neki pobornici ovog pristupa kao odgovor na ovo predlažu skromniji iznos ovih безусловnih isplata; građanski prihod bio bi isplaćivan paralelno sa drugim postojećim beneficijama, kako bi bili izbjegnuti značajni gubici za, na primjer, korisnike sa invaliditetom ili visokim cijenama stanovanja. Međutim, kompleksnost takvog sistema u suprotnosti je sa glavnim argumentom za uvođenje građanskog prihoda, a obećani efekti sigurnosti prihoda i

²¹ *Majority of Hungarians reject basic income guarantee*, politics.hu
<http://www.politics.hu/20140117/majority-of-hungarians-reject-basic-income-guarantee/> (26.12.2017)

²² ECPRD Request no. 3600 *Universal Basic Income*, December 2017

smanjenja siromaštva bi po mišljenju odbora ostali uglavnom neostvareni, te bi, u najboljem slučaju, to rješenje bilo veoma slično postojećem sistemu Univerzalnog kredita.

Odbor zaključuje kako postoje značajni izazovi kada je u pitanju sistem socijalne zaštite: u pitanju su izazovi za koje promoteri građanskog prihoda s pravom pokazuju interesovanje. Međutim, u izvještaju se navodi da „građanski prihod“ ne predstavlja rješenje postojećih problema, s obzirom na to da postoje brojni problemi za koje ovaj sistem nije optimalno, ili čak ni adekvatno rješenje. Građanski prihod rizikuje da odvuče pažnju od uvođenja izvodljive reforme sistema socijalne zaštite, te je u skladu s tim odbor pozvao Vladu Ujedinjenog Kraljevstva da ne troši svoju energiju na ovo pitanje.²³

---

²³ Citizen's Income

<https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmworpen/793/79302.htm> (25.12.2017)

IZVORI INFORMACIJA

About Basic Income – BIEN <http://basicincome.org/basic-income/> (29.12.2017)

Basic Income Experiments projects <https://www.ubie.org/project/basic-income-experiments/> (29.12.2017)

Basic Income Earth Network – BIEN <http://basicincome.org/> (26.12.2017)

Basic income for everyone “dangerous” idea, says Fidesz spokesman, politics.hu
<http://www.politics.hu/20140114/basic-income-for-everyone-dangerous-idea-says-fidesz-spokesman/> (26.12.2017)

B – MINCOME <http://ajuntament.barcelona.cat/bmincome/> (25.12.2017)

Citizen's Income
<https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmworpen/793/79302.htm> (25.12.2017)

Creative citizen, creative state - The principled and pragmatic case for a Universal Basic Income
<https://medium.com/rsa-reports/creative-citizen-creative-state-a3cef3f25775> (25.12.2017)

ECPRD Request no. 3600, *Universal Basic Income*, 8 December 2017.

From idea to experiment: Report on universal basic income in Finland, KELA, Helsinki 2016
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/167728/WorkingPapers106.pdf>,
(25.12.2017)

Majority of Hungarians reject basic income guarantee, politics.hu
<http://www.politics.hu/20140117/majority-of-hungarians-reject-basic-income-guarantee/> (26.12.2017)

Ontario Basic Income Pilot <https://www.ontario.ca/page/ontario-basic-income-pilot>
(25.12.2017)

Social Insurance Institution of Finland – Kela <http://www.kela.fi/web/en/basic-income-experiment-2017-2018> (25.12.2017)

The European Citizens' Initiative: Unconditional Basic Income (UBI) - Exploring a pathway towards emancipatory welfare conditions in the EU <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/obsolete/details/2013/000001/en?lg=en> (26.12.2017)